

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – *Ponad słowami* klasa 3 część 1. Edycja 2025

Prezentowane wymagania edukacyjne są zintegrowane z rozkładem, będącym propozycją realizacji materiału zawartego w podręczniku *Ponad słowami* w pierwszym semestrze klasy 3, w oparciu o podstawę programową. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
MŁODA POLSKA – O EPOCE					
1. i 2. Schyłek wieku	- wymienić nazwy epoki - umieścić Młodą Polskę w czasie	- wyjaśnić etymologię nazw epoki - wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>dekadentyzm</i>, <i>filister</i>, <i>sztuka dla sztuki</i>	scharakteryzować cechy przełomu modernistycznego	opisać specyfikę przełomu modernistycznego na ziemiach polskich	wyjaśnić znaczenie Krakowa dla rozwoju Młodej Polski
3. Filozofia końca wieku	wymienić najważniejszych filozofów epoki	- wymienić główne założenia filozofii Arthura Schopenhauera - wymienić główne założenia filozofii Friedricha Nietzschego - wymienić główne założenia filozofii Henriego Bergsona	- scharakteryzować główne założenia filozofii Arthura Schopenhauera - scharakteryzować główne założenia filozofii Friedricha Nietzschego - scharakteryzować główne założenia filozofii Henriego Bergsona	wyjaśnić przyczyny popularności filozofii Arthura Schopenhauera pod koniec XIX wieku	porównać poznane założenia filozoficzne
4. i 5. U progu sztuki nowoczesnej	wymienić dominujące kierunki w sztuce modernistycznej	scharakteryzować nowe kierunki w sztuce	scharakteryzować twórczość najważniejszych artystów modernistycznych	dokonać analizy wybranych dzieł sztuki reprezentujących	opisać zmiany, jakie zaszły w teatrze na przełomie wieków XIX i XX

		• zilustrować przykładami cechy nowych kierunków w sztuce	• wymienić najważniejsze dzieła młodopolskie i modernistyczne	impresjonizm i symbolizm	
MŁODA POLSKA – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA					
6. Wprowadzenie do literatury modernizmu	• wymienić nurty w sztuce, które znalazły swoje odzwierciedlenie w literaturze	• zdefiniować pojęcia: <i>symbolizm, impresjonizm, ekspresjonizm, klasycyzm, naturalizm</i>	• opisać wpływ nowych kierunków sztuki na literaturę	• omówić sposób zastosowania nowych kierunków sztuki w literaturze	• omówić zjawisko krytyki literackiej w okresie Młodej Polski *zdefiniować synestezję
7. Francuscy poeci przekłeci – Charles Baudelaire	• omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu	• wskazać w utworze środki stylistyczne i omówić ich funkcję • wskazać w utworze elementy dekadentyzmu	• sformułować tezę interpretacyjną • przedstawić symboliczne znaczenie padliny • omówić funkcję puenty wiersza • odnaleźć w wierszu motyw <i>vanitas</i> i określić jego funkcję	• zinterpretować wymowę wiersza	• dokonać analizy językowej wybranego fragmentu wiersza
8. Poszukiwanie leku na ból istnienia w wierszu Kazimierza Przerwy-Tetmajera <i>Koniec wieku XIX</i>	• omówić treść wiersza • wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • omówić kompozycję wiersza i określić jej funkcję • wskazać środki językowe użyte w utworze i określić ich funkcję	• wskazać cechy wspólne wiersza i filozofii Arthura Schopenhauera • scharakteryzować na podstawie wiersza światopogląd dekadenski	• wypowiedzieć się na temat przedstawionego w wierszu portretu pokolenia	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza

9. Konteksty i nawiązania – Wisława Szymborska, <i>Schylek wieku</i>	• omówić treść wiersza • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	• wymienić oczekiwania ludzi odnośnie XX wieku • wskazać środki językowe użyte w wierszu i określić ich funkcję	• wypowiedzieć się na temat przedstawionej w wierszu roli artysty	• zinterpretować puentę wiersza • porównać wiersz Wisławy Szymborskiej z utworem Kazimierza Przerwy-Tetmajera <i>Koniec wieku XIX</i>	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza
10. Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia	• uporządkować informacje zawarte w tekstach	• przetworzyć informacje zawarte w tekstach	• rozpoznać główne problemy w tekstach	• sformułować argumenty potwierdzające stanowiska autorów • przedstawić i uzasadnić własne sądy	• podjąć polemikę
11. Rola artysty i funkcja sztuki w wierszu <i>Evviva l'arte!</i> Kazimierza Przerwy-Tetmajera	• omówić treść wiersza • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	• przedstawić na podstawie wiersza wizerunek młodopolskiego artysty • wskazać środki stylistyczne w wierszu i określić ich funkcję • omówić sposób przedstawienia filistra	• przedstawić system wartości młodopolskiego artysty na podstawie wiersza • wskazać toposy i motywy wykorzystane w wierszu i określić ich funkcję • wypowiedzieć się na temat funkcji kontrastu pomiędzy filistrem a artystą	• zinterpretować funkcję tytułu i refrenu	• dokonać sfunkcjonalizowanej analizy wiersza
12. Inspiracja filozofią Arthura Schopenhauera	• omówić treść wiersza	• wskazać w utworze środki stylistyczne	• odnaleźć w wierszu elementy filozofii	• omówić funkcję kontekstu	• dokonać sfunkcjonalizowanej

w wierszu <i>Nie wierzę w nic...</i> Kazimierza Przerwy-Tetmajera	wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	omówić kompozycję wiersza	Arthura Schopenhauera wskazać w utworze elementy dekadentyzmu	filozoficznego w wierszu	analizy środków stylistycznych
13. Impresjonistyczne obrazowanie w poezji – <i>Melodia mgieł nocnych</i> Kazimierza Przerwy-Tetmajera	- omówić treść wiersza - wskazać podmiot liryczny utworu - określić sytuację liryczną	- omówić funkcję czasowników użytych w wierszu - wskazać zmysły, na które oddziałuje utwór - określić funkcję rzeczowników nazywających ulotne elementy rzeczywistości	wypowiedzieć się na temat barw w wierszu	uzasadnić tezę, że wiersz tworzy pejzaż impresjonistyczny	- dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych *podać przykłady synestezji i określić jej funkcję
14. <i>Lubię, kiedy kobieta...</i> Kazimierza Przerwy-Tetmajera – młodopolski obraz erotyzmu	- omówić treść wiersza - przedstawić sytuację liryczną	wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu	omówić sposób przedstawienia kobiety w utworze	zinterpretować obraz Władysława Podkowińskiego <i>Szał uniesień</i> w kontekście wiersza	dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych
15. Interpretacja tekstu – ćwiczenia	odczytać wskazówki dotyczące interpretacji tekstu	zinterpretować tekst według podanych wskazówek	wyjaśnić, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny	określić rolę kontekstów w odczycie sensu utworu	omówić funkcję środków językowych w tekście
16.	omówić treść wiersza	omówić kompozycję wiersza	wskazać w wierszu elementy filozofii	zinterpretować znaczenie symboli	dokonać sfunkcjonalizowanej

Nietzscheanizm w wierszu Leopolda Staffa <i>Kowal</i>	- wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu - określić sytuację liryczną	- określić funkcję czasowników użytych w wierszu - odnieść definicję sonetu do kompozycji wiersza	Friedricha Nietzschego	zinterpretować zakończenie wiersza	analizy środków językowych *rozpoznać metonimię i omówić jej funkcję
17. Budowanie nastroju w poezji – <i>Deszcz jesienny</i> Leopolda Staffa	- omówić treść wiersza - sytuację liryczną	- omówić kompozycję wiersza - wskazać środki stylistyczne i określić ich funkcje	- omówić sposób tworzenia nastroju w wierszu - wskazać środki stylistyczne wpływające na muzyczność wiersza - wskazać powiązania między treścią a formą wiersza	- scharakteryzować pejzaż wewnętrzny bohatera utworu - wskazać w wierszu elementy obrazowania impresjonistycznego	- dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków językowych *rozpoznać synestezję i omówić jej funkcję
18. Humanistyczna afirmacja życia w <i>Przedśpiewie</i> Leopolda Staffa	- omówić treść wiersza - określić sytuację liryczną	- wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu - omówić motywy i symbole wskazujące na postawę podmiotu lirycznego - wskazać środki artystyczne i określić ich funkcję	- odnaleźć w wierszu elementy humanizmu, stoicyzmu i franciszkanizmu - odnaleźć w wierszu elementy klasycyzmu	- zinterpretować tytuł wiersza - zinterpretować puentę utworu	- dokonać sfunkcjonalizowanej analizy środków językowych *omówić archetyp wędrowca występujący w wierszu
19. Konteksty i nawiązania – Jan Twardowski, <i>To nieprawdziwe</i>	- omówić treść wiersza - określić rodzaj liryki	wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego utworu	- zinterpretować tytuł utworu - porównać kreacje podmiotów lirycznych w wierszu Jana	zinterpretować kłamrę kompozycyjną wiersza	dokonać analizy wiersza pod kątem funkcji antytez, kontrastów i paradoksów

		wymienić przedstawione w wierszu elementy świata przyrody i określić ich funkcję	Twardowskiego i w <i>Przedśpiewie</i> Leopolda Staffa		
20. i 21. Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia	uporządkować informacje zawarte w tekstach	przetworzyć informacje zawarte w tekstach	rozpoznać główne problemy w tekstach	- sformułować argumenty potwierdzające stanowiska autorów - przedstawić i uzasadnić własne sądy	podjąć polemikę
22, 23 i 24. <i>Chłopi I tom</i> Władysława Stanisława Reymonta (lektura obowiązkowa, fragmenty)	- omówić treść fragmentu - wymienić bohaterów fragmentu	- przedstawić strukturę społeczną wsi - omówić obyczajowość powiązaną z określonym stopniem w hierarchii społecznej - zaprezentować tradycje, obyczaje przedstawione we fragmencie	omówić funkcję kościoła i tradycji w życiu społeczności wiejskiej	omówić wady i zalety podporządkowania się wspólnocie oraz jej prawom	wskazać wartości uniwersalne w sposobie przedstawienia wspólnoty
25. Interpretacja tekstu – ćwiczenia	odeczytać wskazówki dotyczące interpretacji tekstów	zinterpretować teksty według podanych wskazówek	wyjaśnić, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny	określić rolę kontekstów w odczytaniu sensu utworów	omówić funkcję środków językowych w tekście
26. Wprowadzenie do analizy <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	wymienić obszary działalności twórczej Stanisława Wyspiańskiego	- przedstawić genezę <i>Wesela</i> - przedstawić pierwowzory głównych bohaterów <i>Wesela</i>	wskazać w didaskaliach rozpoczynających utwór elementy obrazowania impresjonistycznego	wskazać w twórczości plastycznej Stanisława Wyspiańskiego	omówić zjawisko chłopomanii jako kontekst do analizy dzieła

	• przedstawić najważniejsze fakty z życia Stanisława Wyspiańskiego		• wskazać w utworze elementy realistyczne i fantastyczne	elementy estetyki modernistycznej	*omówić zjawisko syntezy sztuk w dramacie
27. i 28. Portret podzielonego społeczeństwa w <i>Weselu</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	• przedstawić przestrzeń sceniczną na podstawie <i>Dekoracji</i> • wskazać w opisie <i>Dekoracji</i> elementy kultury materialnej kojarzące się z chłopstwem i inteligencją	• omówić relacje między chłopstwem a inteligencją w akcie I	• wskazać w akcie I fragmenty nawiązujące do rabacji galicyjskiej • omówić sposób, w jaki o rabacji mówią chłopci (Dziad i Ojciec) oraz inteligencji (Pan Młody i Gospodarz)	• wymienić uprzedzenia i stereotypy, które stoją na przeszkodzie porozumienia między chłopstwem a inteligencją, oraz dokonać ich analizy	• scharakteryzować Rachelę i przedstawić jej funkcję w dramacie • przedstawić Żyda jako zdystansowanego obserwatora i komentatora
29. i 30. „Co się w duszy komu gra, co kto w swoich widzi snach...” – widma i duchy w <i>Weselu</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	• wymienić osoby dramatu i wskazać ich pierwowzory • przedstawić cel przybycia Wernyhory i misję powierzoną Gospodarzowi	• wyjaśnić, dlaczego zjawy ukazują się konkretnym bohaterom • omówić symbolikę rekwizytów, które pojawiają się w akcie II	• zinterpretować słowa Chochola: „Co się w duszy komu gra, co kto w swoich widzi snach...” • wskazać konteksty kulturowe widoczne w prezentacji osób dramatu	• wyjaśnić symboliczne znaczenie każdej z osób dramatu • wyjaśnić wyjątkowość Wernyhory na tle pozostałych osób dramatu	• dokonać analizy dialogów bohaterów *wyjaśnić znaczenie konwencji onirycznej w dramacie
31. W rytmie chocholego tańca – symboliczne znaczenie aktu III <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	• przedstawić postawę inteligencji w akcie III • przedstawić postawę chłopstwa w akcie III	• omówić relacje między inteligencją a chłopstwem wobec zbliżającego się zrywu	• zinterpretować symbolikę złotego rogu i zgubienia artefaktu przez Jaśka • dokonać analizy symboliki Chochola	• zinterpretować symbolikę chocholego tańca i ocenić jej aktualność • porównać motyw tańców kończących <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza i <i>Wesele</i>	• dokonać analizy symbolicznego znaczenia rozmowy Poety z Panną Młodą

				Stanisława Wyspiańskiego	
32. Narodowa psychodrama – uniwersalny wydźwięk <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego (lektura obowiązkowa)	• omówić kompozycję <i>Wesela</i>	• wskazać w dramacie postacie i motywy fantastyczne oraz omówić ich funkcję	• wskazać w dramacie mity narodowe • omówić sposób obnażania mitów narodowych	• zinterpretować zakończenie utworu w kontekście komentarza ks. Józefa Tischnera	• wypowiedzieć się na temat przedstawionej przez Stanisława Wyspiańskiego diagnozy społeczeństwa i ocenić jej aktualność *interpretować różne teksty kultury w odniesieniu do <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego *wyjaśnić, na czym polega mitologizacja i demitologizacja narodowej przeszłości oraz polskiego społeczeństwa w dramacie Stanisława Wyspiańskiego
33. Konteksty i nawiązania – Wit Szostak, <i>Chocholy</i> (fragmenty)	• omówić treść fragmentów tekstu • wskazać narratora utworu	• wypowiedzieć się na temat kreacji narratora • wskazać nawiązania do chocholego tańca w scenie pożegnania starego roku	• zinterpretować tytuł powieści • omówić analogie między opisem kolacji wigilijnej we fragmentach tekstu a przedstawieniem uroczystości w dramacie	• odczytać symbolikę sceny pożegnania starego roku	• wypowiedzieć się na temat obrazu Polaków wyłaniającego się z obu utworów
34. Interpretacja tekstu – ćwiczenia	• odczytać wskazówki dotyczące interpretacji tekstów	• zinterpretować teksty według podanych wskazówek	• wyjaśnić, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny,	• określić rolę kontekstów w odczytaniu sensu utworów	• omówić środki językowe w tekście

			filozoficzny, egzystencjalny		
35. Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia	• uporządkować informacje zawarte w tekstach	• przetworzyć informacje zawarte w tekstach	• rozpoznać główne problemy w tekstach	• sformułować argumenty potwierdzające stanowiska autorów • przedstawić i uzasadnić własne sądy	• podjąć polemikę
MŁODA POLSKA – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
36. i 37. Wiedza z dziedziny fleksji, leksyki, frazeologii i słowotwórstwa w analizie i interpretacji tekstów literackich	• omówić funkcję czasownika i jego form w konstrukcji tekstów • omówić wpływ odpowiednio dobranych przymiotników na opis bohaterów, sytuacji i tła zdarzeń	• omówić wpływ rzeczowników abstrakcyjnych i konkretnych na kształt i sens utworu literackiego • omówić wpływ doboru czasowników na charakter tekstu • wskazać sposoby wykorzystania form rzeczownika do stylistycznego nacechowania utworu • omówić funkcję zaimków w budowaniu relacji w tekście literackim	• omówić funkcję frazeologizmów w tekstach literackich • omówić wpływ synonimów, homonimów i wyrazów wieloznacznych na wzbogacanie leksyki i wieloznaczność interpretacyjną	• wypowiedzieć się na temat wartości stylistycznej neologizmów, zgrubień i zdrobnień	• wykorzystać wiadomości z fleksji, leksyki, frazeologii i słowotwórstwa podczas analizy stylistycznej tekstów
38. i 39.	• posługiwać się nowo poznanym słownictwem	• wykorzystywać teorię podczas wykonywania zadań	• poszerzać swoją świadomość językową	• funkcjonalnie wykorzystywać wiedzę językową	• wykorzystywać wiedzę językową przy

Kompetencje językowe i komunikacyjne – ćwiczenia					analizie tekstów literackich
40. i 41. Ironia	- definiować ironię jako kategorię filozoficzną, estetyczną i literacką - wymienić wyznaczniki i sygnały ironii - przedstawić sposoby osiągania efektów ironicznych	- wskazać przykłady ironii w językach potocznym i oficjalnym oraz w tekście publicystycznym - wymienić i omówić na przykładach cele ironii w literaturze - wymienić i omówić na przykładach funkcje ironii w literaturze	- rozpoznawać sposoby osiągania efektów ironicznych - rozpoznawać rodzaje ironii we wskazanych tekstach - omówić funkcje ironii w tekstach pozaliterackich	stworzyć tekst o zabarwieniu ironicznym	omówić specyfikę ironii tragicznej, sokratycznej i romantycznej
42. Kompetencje językowe i komunikacyjne – ćwiczenia	posługiwać się nowo poznanym słownictwem	wykorzystywać teorię podczas wykonywania zadań	poszerzać swoją świadomość językową	funkcjonalnie wykorzystywać wiedzę językową	wykorzystywać wiedzę językową przy analizie tekstów literackich
MŁODA POLSKA – TWORZENIE WYPOWIEDZI Z ELEMENTAMI RETORYKI					
43. Referat	- zreferować zasady wygłaszania tekstu naukowego - przedstawić budowę referatu	- scharakteryzować język referatu - przygotować konspekt referatu - sporządzić opis bibliograficzny źródeł	- wykorzystywać różne źródła w celu znalezienia informacji potrzebnych do stworzenia referatu - sformułować tezę referatu i argumentację	stworzyć i wygłosić referat	dokonać analizy podanego referatu, wskazać jego mocne i słabe strony
MŁODA POLSKA – POWTÓRZENIE I PODSUMOWANIE					

44. i 45. Powtórzenie i podsumowanie wiadomości	• odtworzyć najważniejsze fakty, sądy i opinie	• wykorzystać najważniejsze konteksty	• wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko	• poprawnie zinterpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wskazać i wykorzystać konteksty
---	--	---	---	--	---

Uwaga: w wyniku uszczuplenia podstawy programowej, według przedstawionego rozkładu materiału, niewykorzystane godziny pozostają do dyspozycji nauczyciela. Godziny te mogą być przeznaczone na powtórzenie, utrwalenie wiadomości, ćwiczenie umiejętności argumentacyjnych, klasówki i sprawdziany.

Modyfikacja rozkładu materiału oraz wymagań edukacyjnych dokonana przez zespół polonistyczny z II LO w Sanoku na podstawie materiałów dla nauczyciela Nowej Ery